

оцінки конкурентоспроможності розраховувати біолого-господарські, еколого-господарські, виробничо-господарські, вартісні, організаційні, технічні, економічні та інші показники. Пропонуємо узагальнити існуючі методи за такими напрямками: аналітичні, експертні та комбіновані.

Література.

1. Робинсон Дж. Экономическая теория несовершенной конкуренции [пер. с англ.] / Робинсон Дж. – М.: Прогресс, 1986. – 469 с.
2. Ламбен Ж.-Ж. Стратегический маркетинг. Европейская перспектива / Ламбен Ж.-Ж. – СПб.: Наука, 1996. – 589 с.
3. Богданюк О. Удосконалення оцінки конкурентоспроможності сільськогосподарської продукції [Електронний ресурс] / Богданюк О. – Режим доступу: <http://sophus.at.ua>
4. Кулешова Г.М. Методичні підходи до оцінки конкурентоспроможності продукції АПК / Кулешова Г.М./ Вісник ЖДТУ. – 2009. – № 1 (47). – С. 176-179.
5. Аграрная экономика: учеб. 2-е изд. перераб. и доп. / Под ред. М.И. Мальшица. – СПб.: Изд-во «Лань», 2002. – 688 с.
6. Ахметджанова С. Параметры конкурентоспособности пищевой продукции / С. Ахметджанова // Маркетинг. – 2001. – № 2. – С. 70-75.
7. Луцький М.Г. Конкурентоспроможність продукції українських корпорацій на міжнародних ринках / М. Г. Луцький, Е. І. Данілова // Інститут економіки і менеджменту: електронне наукове фахове видання. – 2007. – № 1. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/ejournals/PSPE/2007-1/Lucky_107.htm

УДК 657.62

ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЛІКВІДНОСТІ ТА ПЛАТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

**КЛИМЕНКО С.О., К.Е.Н.,
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМ. В.О. СУХОМАЙНСЬКОГО**

У статті акцентовано увагу на важливості відповідного обліково-аналітичного забезпечення ліквідності та платоспроможності підприємства, що визначають його задовільний фінансовий стан та дають можливість контролювати загрозу банкрутства.

An article is about the accounting-analytic ensuring for the definition of liquidity and solvency enterprise. These markers value his satisfactory financial condition and it is possible to control a bankruptcy risk.

Постановка проблеми у загальному вигляді. При управлінні діяльністю підприємства у сучасних умовах постійної уваги потребує збереження його ліквідності і платоспроможності на належному рівні. Аналіз фінансового стану з погляду оцінки можливості відповідати за своїми зобов'язаннями, тобто, підтримувати високу платоспроможність, має суттєве практичне значення. На цій основі приймаються рішення надати кредити, особливо короткострокові. При обґрунтуванні можливості довгострокового кредитування, а також аналізі платоспроможності і фінансової стійкості потенційного позичальника на всіх етапах кредитування проводиться глибоке дослідження виробничих, технологічних, маркетингових та фінансових аспектів. Беруться до уваги найтяжчі, до банкрутства, наслідки, до яких можуть призвести прорахунки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Значний вклад у розробку теоретичних засад та практичного використання аналізу ліквідності та платоспроможності підприємств внесли наші вчені Білик М.С., Завгородній А.Г., Кіндрацька Г.І., Цигилик І.І., Крпельницька С.О, Мозіль О.І., Десв Н.М. і Дедіков О.І., зарубіжні автори.

Формування цілей статті. Дослідити важливість платоспроможності та ліквідності як визначальних чинників фінансової стійкості підприємства.

Виклад основного матеріалу дослідження. За визначенням Білик М.С., Завгороднього А.Г., Кіндрацької Г.І. та ін. платоспроможність підприємства – це його спроможність своєчасно і повністю розрахуватися за своїми зобов'язаннями, що випливають з торговельних, кредитних та інших операцій грошового характеру [2, с. 126]. Фінансовий стан підприємства, за якого воно не своєчасно виконує свої грошові зобов'язання перед кредиторами, в тому числі, із заробітної плати, визначається як його неплатоспроможність. Остання виникає внаслідок різних обставин, пов'язаних з фінансово-господарською діяльністю, і супроводжується нестачею власних оборотних коштів. Тривала неплатоспроможність може призвести до банкрутства підприємства. На думку вчених Цигилик І.І., Крпельницької С.О, Мозіль О.І. платоспроможність (ліквідність) – це здатність розраховуватися за своїми фінансовими зобов'язаннями за рахунок наявних активів, що можуть бути використані для погашення боргів. Як зазначає ця група економістів, до них належать ті елементи оборотних засобів, які можна реалізувати, а також залишки готової продукції на складі і відвантажені покупцям, дебіторська

заборгованість (крім безнадійної), цінні папери, грошові кошти на розрахунковому рахунку, у тому числі на депозитних рахунках, касова готівка [5, с. 80].

Платоспроможність означає наявність у підприємства грошових коштів і еквівалентів, достатніх для розрахунків по кредиторській заборгованості, що вимагає негайного погашення. До цього визначення терміну Деева Н.М. і Дедіков О.І. додають дві ознаки платоспроможності, а саме: наявність грошей у касі і на розрахунковому рахунку; відсутність простроченої кредиторської заборгованості. Причому наявність незначних залишків грошей на розрахунковому рахунку ще не означає, що підприємство неплатоспроможне, бо кошти на розрахунковий рахунок можуть надійти впродовж кількох днів [1, с. 111].

У практиці сучасного підприємства досі існує розбіжність між двома поняттями: ліквідність і платоспроможність. За визначенням Ткачук М. І. і Кірсєва Е.Ф., платоспроможність - це реальний стан фінансів підприємства, який можна окреслити на конкретну дату чи аналізований період [4, с. 207]. Савицька Г.В. дає таке визначення платоспроможності: платоспроможність - це можливість своєчасно погашати свої платіжні зобов'язання готівкою, тобто, ресурсами [3, с. 383]. На думку Шеремета А.Д., платоспроможність організації є сигнальним показником, у якому проявляється її фінансове становище. Під платоспроможністю він розуміє здатність організації вчасно задовольняти платіжні вимоги постачальників відповідно за господарськими договорами, повертати кредити, оплачувати працю персоналу, вносити платежі до бюджетів і, також, у позабюджетні фонди [6, с. 217].

Баланс вважається абсолютно ліквідним, якщо: найбільш ліквідні активи перевищують негайні пасиви або дорівнюють їм; активи, що швидко реалізуються, дорівнюють короткостроковим пасивам або більші за них; активи, що реалізуються повільно, дорівнюють довгостроковим пасивам або більші за них; активи, що важко реалізуються, менші за постійні пасиви.

Для визначення ліквідності балансу зіставляються підсумки наведених груп за активами й пасивами. Баланс вважається абсолютно ліквідним, якщо мають місце співвідношення: $A_1 > П_1$; $A_2 > П_2$; $A_3 > П_3$; $A_4 < П_4$ [3, с. 208].

У сучасній економіці одним із найважливіших показників фінансового стану підприємства є ліквідність – спроможність перетворювати свої активи на гроші для покриття необхідних

платежів. Центральне місце у процесі аналізу ліквідності та платоспроможності займає аналіз ліквідності балансу підприємства, представлений у таблиці 1.

Таблиця 1

Аналіз ліквідності балансу ТОВ «АПК «АДА-М» за 2011-2012 роки

Групи активів	Рядки балансу	Станом на (тис. грн.)		Групи пасивів	Рядки балансу	Станом на (тис. грн.)	
		31.12.11 р.	31.12.12 р.			31.12.11 р.	31.12.12 р.
А 1	230+240	384,6	0	П 1	530+ 610	2159	2610,9
А 2	160+170+ 210+ 250	702,5	267,0	П 2	500	0	599,3
А 3	100+110+ 130	79,7	912,1	П 3	510	1066	0
А 4	030+040	106,9	106,2	П 4	380+550+ 570+ 580	-1952	-1925

Баланс вважається абсолютно ліквідним, якщо: найбільш ліквідні активи перевищують негайні пасиви або дорівнюють їм; активи, що швидко реалізуються, дорівнюють короткостроковим пасивам або більші за них; активи, що реалізуються повільно, дорівнюють довгостроковим пасивам або більші за них; активи, що важко реалізуються, менші за постійні пасиви. Після порівняння підсумків груп по активу та пасиву, можна зазначити, що баланс ТОВ «АПК «АДА-М» є не ліквідним. Як показують результати (табл. 2), для задоволення поточних зобов'язань підприємство не має достатньої кількості оборотних активів, про що свідчить величина коефіцієнта покриття, який на початок 2012 р. склав 0,3, а на кінець 2012 р. - 0,4, що значно нижче нормативного значення. Це означає, що підприємство не в змозі вчасно ліквідувати свої борги. Коефіцієнт швидкої ліквідності за аналізований період знизився з 0,03 до 0,1, що також значно нижче нормативного значення (1), тобто підприємство не має можливості сплатити поточні зобов'язання за умови своєчасного розрахунку з дебіторами і така ситуація погіршується, про що свідчить динаміка коефіцієнта.

Аналіз показників ліквідності ТОВ «АПК «АДА-М»

№	Показники	Індекс показника	Оптимальне значення	На початок року	На кінець року
1	Коефіцієнт поточної ліквідності	$K_{пл}$	>2	0,3	0,4
2	Коефіцієнт швидкої ліквідності	$K_{кл}$	>1	0,3	0,1
3	Коефіцієнт абсолютної ліквідності	$K_{аб}$	> 0,2	0,1	0
4	Чистий оборотний капітал	$Ч_{ок}$	> 0	-2118,0	-2080,

Про нездатність підприємства ліквідувати короткострокову заборгованість свідчать фактичні дані щодо коефіцієнта абсолютної ліквідності, який на початок 2012 р. складав 0,1, а на кінець 2012 р. – 0 при нормативному значенні 0,2. Отже у підприємства не вистачає також і грошових коштів на покриття невідкладних зобов'язань. Таким чином, аналізоване підприємство можна охарактеризувати як фінансово не стійке. Оцінка рівня платоспроможності дається за даними балансу на основі характеристики ліквідності оборотних коштів, тобто з урахуванням часу, необхідного для перетворення їх у готівку.

На досліджуваному підприємстві – низький рівень платоспроможності, відбуваються негативні модифікації фінансового стану підприємства. Результати досліджень свідчать, що ТОВ «АПК «АДА-М» всі власні кошти вкладає в оборотні активи. Це пояснюється великою потребою підприємства у вільних грошових коштах для забезпечення основного виду діяльності, адже велику питому вагу складає придбання сільсько-господарської продукції у постачальників за готівку.

Висновки. Як показали результати дослідження, для задоволення поточних зобов'язань підприємство не має достатньої кількості оборотних активів. Це означає, що ТОВ «АПК «АДА-М» не в змозі вчасно ліквідувати свої борги, не має можливості сплатити поточні зобов'язання за умови своєчасного розрахунку з дебіторами, у

товариства не вистачає грошових коштів на покриття невідкладних зобов'язань. У результаті аналізу платоспроможності виявлено, що кошти підприємства створені в основному за рахунок короткострокових зобов'язань, внаслідок чого його фінансове положення визначається нестійким.

Перспективи покращення показників ліквідності наступні. Пропонується ввести управління запасами підприємства з метою оптимізації запасів матеріалів, готової продукції. Оптимізація рівня запасів має вплинути на перерозподіл обігових коштів підприємства, в результаті чого очікується збільшення величини ліквідних грошових коштів та зменшення величини неліквідних виробничих запасів. Оптимізація ліквідності підприємства реалізується за рахунок оперативного механізму фінансової стабілізації – системи заходів, спрямованих, з одного боку, на зменшення фінансових зобов'язань, а з іншого – на збільшення грошових активів, що забезпечують ці зобов'язання. З капіталом короткострокового використання необхідна постійна оперативна робота, націлена на контроль за своєчасним поверненням його і залученням в обіг. Відповідно від того, наскільки оптимальне співвідношення власного і позичкового капіталів, тобто, структура капіталу підприємства, буде забезпечено його належний фінансовий стан. Розробка правильної фінансової стратегії в цьому питанні допоможе підприємству підвищити ліквідність і платоспроможність.

Література.

1. Десва Н.М., Дедіков О.І. Фінансовий аналіз: навчальний посібник. – К: ЦУА, 2007. – 328 с.
2. Кіндрацька Г.І., Білик М.С., Загородній А.Г. Економічний аналіз: навчальний посібник / За ред. А.Г. Загороднього. Львів: Видавництво Нац. Ун-ту “Львівська політехніка”, 2007. – 428 с.
3. Савицкая Г.В. Анализ хозяйственной деятельности предприятия. 5-е изд., перераб. и доп. - М.: Инфра-М, 2009. – 536 с.
4. Ткачук М.И., Киреева Е.Ф. Основы финансового менеджмента: Учеб. пособие. - М.: Интерпрес-сервис, Эксперспектива, 2002. - 416 с.
5. Цигилик І.І., Кропельницька С.О., Мозіль О.І., Ткачук І.Г. Економіка й організація інноваційної діяльності [Текст]: навчальний посібник К.: Центр навчальної літератури, 2004. - 128 с.
6. Шеремет А.Д. - Методика финансового анализа деятельности коммерческих организаций / А.Д. Шеремет, Р.С. Сайфулин, Е.В. Негашев. — М.: ИНФРА-М, 2000 – 692 с.